

Nr 381.

Av herr Nylander m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 315, med förslag till förordning om hyresvärdestegringskatt.

Uti proposition nr 315 framlägger regeringen förslag om införandet av hyresvärdestegringskatt.

De skattemedel, som på så sätt komma att inflyta, skola användas för subventionering av byggnadsverksamheten i enlighet med det stora program därtill, som av regeringen utvecklats uti proposition nr 314.

Enligt mitt förmenande torde det synnerligen starkt kunna ifrågasättas, om hitintills från det allmännas sida vidtagna åtgärder för bostadsfrågans lösande och bostadsnödens lindrande varit lämpliga och fruktbärande; erfarenheten tycks snarare hava ådagalagt, att åtgärderna varit ineffektiva, och troligen verkat i rakt motsatt riktning än vad man avsett. Utan att fälla något omdöme om, huruvida densammas införande varit av föreliggande omständigheter oundgängligen betingat, torde man numera kunna fastslå, att densammas tillvaro hämmat och hämmar den privata byggnadsverksamheten ävensom att, därest densamma ej kommit emellan, de flesta av landets städer, och huvudstaden i synnerhet, skulle varit många nybyggnader rikare, vilka då kunnat uppföras för ungefär en tredjedel av nuvarande byggnadskostnaden.

Om byggnadsverksamheten i landets städer ej vore en större affär än att staten och kommunerna själva kunde taga hand om densamma i hela dess utsträckning, vore måhända subventioneringen rätta vägen för att blåsa liv i den avstannade verksamheten, men då nybyggnadsbehovet enbart i Stockholm under normala förhållanden lär vara cirka 7,000 eldstäder per år, och nybyggnadskostnaden för varje eldstad ej lär understiga 8 å 10,000 kronor, kräver således nybyggnadsverksamheten allenast

för huvudstaden minst 56,000,000 per år. Det får således anses vara fullkomligt uteslutet, att det allmänna ensamt skall kunna ombesörja denna angelägenhet.

Under sådana förhållanden måste man givetvis koncentrera sina ansträngningar på att stimulera den enskilda företagsamheten och sorgfälligt undvika allt, som verkar avhållande på densamma. Att emellertid subventionering i synnerlig hög grad avskräcker det enskilda initiativet ligger i öppen dag. Om staten, genom att lämna enstaka byggmästare fördelaktigare lån än andra kunna förskaffa sig, eller rent av skänker penningar till en eller annan nybyggnad, och således sätter uppföraren av denna i stånd att uthyra sina lägenheter billigare än andra kunna, torde det ej kunna bestridas, att staten genom sina åtgöranden åstadkommit att kapitalisten hållre placerar sina penningar och den privata byggmästaren hållre använder sin arbetskraft på verksamhetsområden, där dylik konkurrens är utesluten. Därför är enligt mitt förmenande subventionering ej tillräddlig, och användning av härför särskilt uttagna skattemedel ej att rekommendera.

Enligt det föreliggande lagförslaget har man tänkt sig uttaga hyresvärdestegringskatt, oavsett om hyresstegringen är tillräckligt stor för att hålla husägaren skadeslös för penningvärdets fall. De flesta länsstyrelserna hava funnit denna omständighet anmärkningsvärd, och av denna och andra orsaker avstyrkt det ursprungliga förslaget. Klart är, att innan hyresstegring till ovannämnda punkt inträtt, det för husägaren ej uppstått vare sig någon oförtjänt eller av krigskonjunkturen framkallad vinst, utan endast krigskonjunkturförlust.

Att det oaktat, på sätt nu föreslagits, uttaga vissa samhällsmedlemmar och pålägga dem ett bidrag till det allmänna, som visserligen benämnes skatt, men mera har karaktären av förmögenhetskonfiskering, innebär en betänklig rättskränkning mot dem och ett betänkligt avvikande från grundsatsen om allas likhet inför lagen.

Ett bifall till ifrågavarande skatt skulle väl antagligen snart följas av försök till likartade skatters uttagande på andra ekonomiska områden, och väl då närmast av ett förslag om skatt å inkomststegring beträffande lantegendomar, därvid man antagligen skulle anse det berättigat att, med utgång från under högkonjunkturen erlagda köpeskillingar, framkonstruera en ökning, som ej återfinnes i verkligheten.

Visserligen komma husägarna sannolikt att förr eller senare avlasta skatten på hyresgästerna, och i så måtto skulle man ju kunna säga att hela saken mindre kommer dem än hyresgästerna vid, men då husägaren

tvingas uti de blivande hyresförhöjningarna inbegripa täckandet av en ny skatt, försvarar man och i vissa fall omöjliggör man för husägaren att hålla sig skadeslös för penningvärdets fall, något vartill han, i likhet med andra näringsidkare och kroppsarbetare, enligt mitt förmenande icke med fog bör kunna förvägras.

Väl ordnad fastighetskredit och en planmässig avveckling av hyresstegringslagen äro faktorer av stor betydelse för byggnadsverksamhetens upptagande, för att ej tala om arbetareförhållandena, vilka för närvarande äro sådana, att en byggherre ej kan med visshet beräkna, när bygget skall bliva färdigt, och ej heller vad detsamma kommer att kosta.

På nu anförda skäl får jag därför hemställa,

att riksdagen måtte avslå regeringens proposition om införande av hyresvärdestegringskatt.

Stockholm den 8 april 1920.

Eric Nylander.

Edvard Lithander.

David Norman.
